Razilaženje među ulemom – razlozi i naš stav naspram toga

﴿ الخلاف بين العلماء – أسبابه وموقفنا منه ﴾

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Muhammed ibn Salih el Usejmin

Prevod : Safet Suljić

Revizija : Ebu Usama el Džeziri

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿ الخلاف بين العلماء – أسبابه وموقفنا منه ﴾

« باللغة البوسنية »

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: صفوت سوليتش

مراجعة: أبو أسامة الجزيري

2009 - 1430

islamhouse.com

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog Samilosnog!

Sva zahvala pripada samo Allahu Uzvišenom, na Njega se oslanjamo, od Njega pomoć tražimo i Njemu se vraćamo. Allahu se utječem od zli dijela i duša naših. Koga Allah uputi njemu nema zablude, a koga ostavi u zabludi njemu nema upute. Svjedočim da nema drugoga Boga sem Allaha i On nema sudruga, te svjedočim da je Muhammed sallallahu alejhi ve sellem njegov rob i njegov poslanik- neka je mir i spas na njega i njegovu porodicu, časne ashabe i sve sljedbenike do Sudnjega dana!

Kazao je Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢ ﴾ آل عمران: ١٠٢

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!"

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١ ﴾ النساء: ١

"O ljudi, bojte se Gospodar svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a o njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih

dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allah se bojte - s imenom čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vam bdi."

قَالَ تَعَالَى: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ
ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١ ﴾ الأحزاب: ٧٠ - ٧١

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu,On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao - postići će ono što bude želio."

A zatim:

Mnogi će se sigurno zapitati zašto baš ova tema, zašto o njoj govorimo kada ima toliko drugi pitanja "bitni" za vjeru od ove naše teme!

No, međutim ova tema, posebno u ovom našem vremenu ima veliki značaj i važnost. Živimo u vremenu kada se mnogi ljudi bave ovom temom ne samo obični ljudi nego i oni učeni (nosioci ilma) a sve iz razloga što se povećao broj obavještajni sredstava (medija informiranja) te knjige u kojima se šire islamski propisi i daju Fetve – što opet ima za posljedicu pojave razilaženja između stava jednoga čovjeka sa drugim a što opet dovodi do mnogi rasprava, podcjenjivanja i omalovažavanja jedni drugi a ovo je najviše izraženo kod ljudi koji su neuki (nemaju Šerijatsko znanje) koji ne poznaju PRAVILA RAZILAŽENJA a koje je neminovno vodi ka i u direktnoj je vezi sa lošim ponašanjem i lošim ahlakom. Zato želim, a Allaha Subhanehu ve te'ala molim da mi pomogne da ovo djelo bude u

svrhu rješavanja spomenuti problema, koji je lično za mene važan a ima i veliku pažnju muslimana uopćeno!
Doista od Allahovi Subhanehu ve te'ala blagodati ovom ummetu jeste i ta što samo razilaženje ovoga ummeta odnosno učenjaka nije u temeljima vjere niti u izvoru vjere (Kur'anu i Sunnetu), nego taj razlaz biva u stvarima koje ne dovode do razilaženje muslimana odnosno njihovog stvarnog zajedništva- a samo zajedništvo muslimana mora i potrebno je da bude i opstane!

Ovom prilikom želim da spomenem neke bitne stvari koje svaki muslimana treba da zna:

- Od poznati stvari kod svih muslimana, od onoga što su oni razumjeli iz Allahove Subhanehu ve te'ala knjige i sunneta Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem jeste da je Allah Uzvišeni poslao Muhammeda sallallahu alejhi ve sellem sa uputom i ispravnom vjerom. Iz ovoga proizlazi da je Mustafa sallallahu alejhi ve sellem već objasnio ovu vjeru (potpuno, precizno) te nema potrebe niti svrhe da se bilo koji dio pojašnjuje na način kako to nije On sallallahu alejhi ve sellem činio, jer uputa (HUDA) znači potpuna suprotnost zabludi (DALALETU) dok istinita vjera (DINU-L-HAQ) znači potpunu suprotnost nevjeri (DINU-L-BATIL) sa kojom naš Tvorac nije zadovoljan!
- Poslanik sallallahu alejhi ve sellem poslan je dakle sa ove dvije stvari UPUTOM i ISTINITOM VJEROM, tako da su ljudi u Njegovo vrijeme išli Njemu da im sudi i objašnjaje istinu bilo da su se razišli u značenju i shvaćanju tj. praktikovanju Allahovi riječi, ili da su se razišli u nekom propisu za koji nije spušteno u Kur'anu pojašnjenje te bih nakon toga bio objavljen ajet pojašnjavajući precizno dato pitanje odnosno nastali problem a zašto imamo mnogo dokaza u Kur'anu kao što su riječi: "Pitaju te o…" te bi Allah odgovorio Allahovm Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem potpunim (sveobuhvatnim) odgovorom, te bih mu naredio da to prenese ljudima!

Kaže Uzvišeni, Slavljeni:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ قِتَالٖ فِيهِۖ قُلۡ قِتَالٞ فِيهِ كَبِيرٞۚ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَكُفۡرُۢ بِهِۦ وَٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ وَإِخۡرَاجُ أَهۡلِهِۦ مِنۡهُ أَكۡبَرُ عِندَ ٱللَّهِۚ وَٱلۡفِتۡنَةُ أَكۡبَرُ مِنَ ٱلۡقَتۡلِۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمۡ عَن دِينِكُمۡ إِنِ ٱسۡتَطَٰعُواْۚ وَمَن يَرۡتَدِدۡ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتۡ وَهُوَ كَافِرٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢١٧ ﴾ البقرة: ٢١٧

"Pitaju te o svetom mjesecu, o ratovanju u njemu. Reci: "Ratovanje u njemu je veliki grijeh; ali je nevjerovanje u Allah i odvraćanje od Njegova puta i časnih mjesta i izgonjenje stanovnika njegovih iz njih još veći kod Allaha. A zlostavljanje je gore od od ubijanja! Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrate od vjere vaše, ako budu mogli. A oni među vama koji od svoje vjere otpadnu i kao nevjernici umru, - njihova djela biće poništena i na ovom i na onom svijetu, i oni će stanovnici Džehennema biti, u njemu će vječno ostati."

قَالَ تَعَالَى: ﴿ يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِۖ قُلۡ فِيهِمَآ إِثۡمٞ كَبِيرٞ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَإِثۡمُهُمَآ أَكۡبَرُ مِن نَّفۡعِهِمَاۗ وَيَسۡـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ ٱلۡعَفۡوَۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّكُمۡ تَتَفَكَّرُونَ ٢١٩ ﴾ البقرة: ٢١٩

"Pitaju te o vinu i kocki. Reci: "Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta od njih veća od koristi." I pitaju te koliko da udjeljuju. Reci: "Višak!" Eto, tako vam Allah objašnjava propise da biste razmislili."

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ ٱلطَّيِّبَٰتُۙ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ ٱلْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ ٱللَّهُۖ فَكُلُوا۟ مِمَّآ أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَٱذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَيْهِۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٤﴾ ﴾ المائدة: ٤

"Pitaju te što im se dozvoljava. Reci: "Dozvoljvaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili, onako kako je Allah vas naučio. Jedite ono što vam one uhvate i spomenite Allahovo ime pri tome, i bojte se Allaha, jer Allah, zaista, brzo sviđa račune."

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَنفَالِۖ قُلِ ٱلْأَنفَالُ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَصْلِحُوا۟ ذَاتَ بَيْنِكُمْۖ وَأَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١﴾ ﴾ الأنفال: ١

"Pitaju te o plijenu: "Plijen pripada Allahu i Poslaniku." Zato se bojte Allaha i izgladite međusobne razmirice, i pokoravajte se Allahu i Njegovu Poslaniku, ako ste pravi vjernici."

i mnogi drugi ajeti koje vi i samo znate!

Nakon smrti Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem razišao se ovaj ummet u šerijatskim propisima koji ne utiče na osnove šerijata a niti na njene temelje, no same posljedice razilaženja ću uz Allahovu pomoć nastojati da pojasnim tokom ovoga dijela.

Složni smo svi da ne postoji niti jedan nosioci Ilma (znanja) koji je povjerljiv u svom znanju kao i u povjerenju i vjeri a da se je razišao u nečemu na što upućuje Allahova knjiga i sunnet Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem a da on na

to namjerno i svjesno cilja-poznato je da onaj ko se uhvati za vjeru i znanje njemu je vođa Kur'an i sunnet odnosno ISTINA. Kome bude vođa Kur'an i Sunnet ta njemu Allah Subhanehu ve te'ala bude na pomoći i vodi ga pravim putem.
Kaže Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ وَلَقَدۡ يَسَّرۡنَا ٱلۡقُرۡءَانَ لِلذِّكۡرِ فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ ﴿١٧﴾ ﴾ القمر: ١٧

"A Mi smo Kur'an učinili dostupnim za pouku,pa ima li ikoga ko bi pouku primio?"

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ فَأَمَّا مَنۡ أَعۡطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡيُسۡرَىٰ ﴿٧﴾ ﴾ الليل: ٥ - ٧

"Onome koji udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim njemu ćemo Džennet pripremiti."

No, međutim moguće je da se desi bilo kome od Uleme (učenjaka) da pogriješi kada bude donosio ili pak bude upitan o nekom pitanju, ili tokom tumačenja nekoga šerijatskog propisa, ne u temeljima vjere nego u stvarima mimo toga i to je u praksi neizbježno (Ko radi-GRIJEŠI). Čovjek je biće stvoreno slabašno baš kako to opisuje Allah Subhanehu ve te'ala:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ وَخُلِقَ ٱلۡإِنسَٰنُ ضَعِيفٗا ﴿٢٨﴾ ﴾ النساء: ٢٨

"A čovjek je stvoren kao nejako biće."

Čovjek je manjkav u znanju i spoznaji istoga, te u stvarima koje ga okružuju, u svome ne savršenstvu, a što opet ima za posljedicu pravljenje i činjenje greški u stvarima koje radi.
Obrađujući ovu temu skupio sam šest glavnih razloga koji dovode do pojedini pogreški kod nosioca Ilma (znanja), sami razloga koji dovode do neki greški a koje opet imaju za posljedicu razilaženje u shvaćanju određeni pitanja je jako mnogo više- to je more bez dna. Pronicljiv insan po govoru i stavovima uleme zna razloge razilaženja koji su najčešće prisutni među ulemom i učenjacima ovoga ummeta – a oni su uglavnom:

PRVI RAZLOG

A) Da bude neki dokaz nepoznat onome ko daje Hukm (Fetvu) od uleme i učenjaka te on na osnovu toga pogrešno donese sami propis ili pogrešno odgovori na dato pitanje, Ili pak, da mu bude prenešen taj dokau al na način koji kod njega ne ulijeva nikakav smiraj niti je taj prenešeni hadis ili neki drugi stav učenjaka kod njega Sahih (ispravan). Sve ovo navedeno moze i često bude razlog razilaženja među ulemom današnjom a također i onima prije Selefu Es'Salih (Ashabima, Tabinima...) Ovom ću prilikom navesti neke primjere koji su se desili Ashabima radijjallahu anhum iz ove teme:

1. Dokaz koji nije prenešen datoj osobi ili učenjaku kako bi mogao da donese Hukm (propis) za dato pitanje ili nastali problem!

Svima nama je poznato na osnovu onoga što je zabilježeno u vjerodostojnim zbirkama hadisa da je tokom putovanja Halife pravovjernih Omera Ibn Hattaba radijjallahu ahu u područje Šama (današnja prostor Sirije, Palestine i Jordana) bilo mi rečeno da se u to područje zahvatila Kuga (Epidemija), te je Omer radijjallahu anhu zastao kako bi se posavjetovao sa Ashabima od Muhadžira i Ensarija te su se oni tokom toga savjetovanja razišli na dva mišljenja, a Ispravni mišljenje je bilo da se vrate za Medinu (Da ne ulaze u to područje).

No, tokom toga savjetovanja došao im je AbduRahman Ibn Avf radijjalu anhu, a bio je odsutan tokom samoga početka tog savjetovanja, te im je kazao: Ja imam o tome znanje!

Čuo sam Allahova Poslanika sallallahu aleji ve sellem kako je kazao:

حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِىُّ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- يَقُولُ « إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلاَ تُقْدِمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلاَ تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ ». يَعْنِى الطَّاعُونَ.

"Kada čujete da je zemlju (prostor) zadesila Kuga ne ulazite u nju, a ukoliko zadesi neku zemlju (prostor) a viste u njoj ne izlazite bježeći od nje." (znači od Kuge) (Sahih Buharije)

Tako da je ovaj propis i ovaj hadis bio nepoznat za mnoge Ashabe od Muhadžira i Ensarija radijjallahu anhum sve dok nije AbduRahman Ibn Avf radijjallahu anhu tom im saopćio!

2. Smatrao je Alija Ibn Ebi Talib i Abdullah Ibn Abas da žena trudnica kada joj umre muž čeka duži period Idetta bilo da je to četiri mjeseca i deset dana ili da rodi. Pa ukoliko rodi prije četiri mjeseca i deset dana neprestaje joj time Idett (čekanje) sve dok ne prođe taj period od četiri mjeseca i deset dana. No, ukoliko bi prošlo četiri mjeseca i deset dana prije no što ona rodi onda je obavezna po njima da čeka sve dok se ne porodi jer je Allah Uzvišeni rekao:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا ٤ ﴾ الطلاق: ٤

"Trudne žene čekaju sve dok ne rode.A onome ko se Allah boji, On će sve što mu treba učiniti dostupnim."

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ ﴿٢٣٤﴾ ﴾ البقرة: ٢٣٤

"Žene su dužne da čekaju četiri mjeseca i deset dana poslije smrti svojih muževa."

Ova dva ajeta su ustvari spoj između OPĆENITOG i SPECIFIČNOG (Umum i Husus), a spoj između ova da ajeta jeste onaj koji su kazali Alija i Abas radijallahu anhuma, no sunnet Allahova Poslanika sallallahu alejihi ve sellem je iznad njihova mišljenja i Idžtihada te je on(sunnet) pojasnio ovu tetmatiku i presudio.

Prenešeno je od Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem da je rekao: "U hadisu koji prenosi Sebia El-Eslemi radijjallahu anha da je ona rodila dvije noći po smrti svoga muža te joj je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem dozvolio da se uda". A značenje ovoga je da mi radimo po ajetu iz sure At-Talaq koja se još zove Suretu En-Nisa Es-Sugra (Mala sura An-Nisa) a on je općenit.

Kaže Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَأُوْلَٰتُ ٱلْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ ﴿٤﴾ ﴾ الطلاق: ٤

"Trudne žene čekaju sve dok ne rode."

I ubijđeni smo da je ovaj hadis bio poznat ashabima Aliji i Abasu radijjallahu anhum da bi oni po njemu radili ne bi bilo prostora niti potrebe za njihov Idžtihad.

B) Ponekada se desi da određeni hadis bude prenešen nekom od učenjaka no, on nije kod toga učenjaka Sahih bilo da se to radi o slabosti u Senedu ili Metnu (ljudima koji ga prenose i samom tekstu hadisa) te smatra i gleda da je taj hadis suprotan onome što on zna te radi po onome što je kod njega jače i ispravnije. Za ovo ću također da navedem primjer kako bih približio spomenutu temu.

Fatimu kćerku Kajsa pustio je muž tri puta, te dok je bila u Iddetu (čekanju) poslao joj je opskrbu (određenu količinu ječma), međutim ona je to odbila iz ljutnje. Ta vijest je stigla do Allahova Poslanika sallallahu aljhi ve sellem pa joj je kazao:
"Da ona nema pravo na opskrbu a niti na dom (stan) osim ako je trudna a to po riječima Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَإِن كُنَّ أُوْلَٰتِ حَمْلٍ فَأَنفِقُواْ عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّۚ ٦ ﴾ الطلاق: ٦

"Ako su trudne, dajte im izdržavanje sve dok se ne porode! "

Omeru radijjallahu anhu nije bio poznat ovaj hadis te je on imao stav da ona ima pravo na opskrbu I na dom. No ovaj hadis je zabilježen od Fatime radijjallahu anha sa njenom nesigurnošću te da ga je bila zaboravila. Pa je Omer radijjallahu anhu rekao:
"Zar da ostavimo riječi Gospodara našeg a uzmemo riječi žene za koju ne znamo da li se sjeća ili ne."
Značenje svega spomenutog jeste da je vođa pravovjernih Omer radijjallahu anhu bio nesiguran u ovaj hadis te ga nije uzeo za ispravan dokaz.

Sve navedeno se dešavalo u vremenu Ashaba, Tabina te i u naše vrijeme. Koliko smo samo čuli i vidjeli slučajeva kod učenjaka da su neki hadis ocijenili kao ispravan (Sahih) te ga uzeli kao dokaz dok su drugi ocjenili ga neisporavnim te nisu po njemu radili iz nedostatka pouzdanja i ispravnosti lanca prenosilaca i samoga tekst hadisa.

DRUGI RAZLOG

Da bude određeni dokaz prenesen učenjaku, no on ga zaboravi!

Koliko je samo ljudi koji su zaboravili određeni hadis ili dokaz pa čak i Kur'anske ajete. Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem jedne prilike je klanjao namaz kao imam te je izostavio jedan ajet tokom učenja, a s njim je bio Ubejj Ibn K'ab radijjallahu anhu te po završenom namazu rekao je: "Zašto me nisi podsjetio o Ka'be!?" a On je taj kome je spuštana objava,a Allah Uzvišeni je rekao:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ إِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ ﴾ الأعلى: ٦ - ٧

"Mi ćemo te naučiti da izgovaraš pa ništa nećeš zaboraviti. osim onoga što će Allah htjeti - jer, On zna i ono što na javu iznosite i ono što tajite."

Kao primjer za ovo spomenut ću priču Omera i Ammara radijjallahu anhuma kada ih je jedne prilike poslao Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem na put, te su se ono tokom toga putovanja odžunupili (postali džunubi) a nisi imali vode za kupanje. Te je Ammar bio stava da treba da se uvalja u prašinu kao što to čine životinje kako bi klanjao, dok je Omer bio stava

da ne treba u tom stanju klanjati dok se ne okupa te nije ni klanjao. Došli su Allahovom Poslaniku sallallahu alejhi we sellem pa su mu kazali šta se desilo te ih je on podučio šta da rade u tim i sličnim situacijama. Rekao je Ammaru: "Dovoljno ti je bilo da si ovako uradio, rekavši mu i pokazavši način i postupak uzimanja tejemuma."

Ammar radijjallahu anhu imao je običaj da priča o tome za vrijeme i prije hilafeta (vladavine) Omera radijjallahu anhu. Tako ga jednoga dana Omer pozove i kaže mu:

Šta je to što pričas o Ammare ? Te mu je Ammar kazao i podsjetio ga šta se desilo toga dana te kako ih je Poslanik podučio da rade u tim situacijama tj. kako da uzmu Tejemum. No, i pored svega toga Omer radijjallahu anhu nije mogao da se sjeti toga te mu je rekao: Boj se Allaha o Ammare! Na što mu je Ammar kazao: O vođo pravovjernih ukoliko ne želiš da ja pričam o tome,ja to neću raditi iz pokornosti prema tebi i počasti koju ti je Allah podario (učinio te vođom našim), no Omer mu je rekao tvoje je da kažeš šta si naumio – prenosi to narodu!

Svi mi na osnovu ovoga događaja vidimo da je Omer radijjallahu anhu bio zaboravio dozvolu Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem da u slučaju Džunpluka čovjek može da uzme Tejemum kao što to čini za slučaj uzimanja abdesta u nestašici vode odnosno prelazak na olakšicu a to je Tejemum.
Nije Omer bio sam na ovom ubjeđenju nego je on slijedio stav Ibn Mesuda radijjallahu anhu tako da se jedne prilike desila rasprava između Mesuda i Ebi Musa radijjallahu anhuma. Spomenuo je Musa priču i događaj Ammara Ibn Jasira sa Omerom radijjallahu anhu na što mi je rekao Mesud: Ostavi riječi Ammarove!

Na to mu je kazao Musa, a šta kažeš za riječi Allaha Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى
ٱلۡمَرَافِقِ وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْۚ وَإِن
كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ فَتَيَمَّمُواْ
صَعِيدٗا طَيِّبٗا فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُم مِّنۡهُۚ مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجۡعَلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ
حَرَجٖ وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمۡ وَلِيُتِمَّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ ٦ ﴾
المائدة: ٦

"O vjernici, kad hoćete molitvu da obavite, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite - a dio glava svojih potarite - i noge svoje do iza članaka, a ako ste džunubi, onda se okupajte; a ako ste bolesni ili na putu ili ako ste izvršili prirodnu potrebu ili ako ste se sastajali sa ženama, a ne nađete vode, onda rukama svojim čistu zemlju dotaknite i njima preko lica svojih i ruku svojih pređite. Allah ne želi da vam pričini poteškoće, već želi da vas učini čistim i da vam blagodat Svoju upotpuni, da biste bili zahvalni. "

Na što je Mesud radijjallahu anhu ništa nije kazao!
Svrha svega rečenoga jeste da čovjek nerijetko zaboravi hadis ili drugi dokaz te on kaže ili dadne neki propis koji je neispravan i neprikladan za dato pitanje!

TREĆI RAZLOG

Da bude prenesen učenjaku određeni dokaz no on svati iz toga suprotno od onoga na šta taj doka ili hadis upućuje. I za ovo ćemo navesti dva dokaza, jedan iz Kur'ana drugi iz Sunneta.

1. Kaže Allah Uzvišeni u plemenitoj knjizi:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُواْ مَآءً فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُواْ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ ٦ ﴾ المائدة: ٦

"A ako ste bolesni ili na putu ili ako ste izvršili prirodnu potrebu ili ako ste se sastajali sa ženama, a ne nađete vode, onda rukama svojim čistu zemlju dotaknite i njima preko lica svojih i ruku svojih pređite."

Razišla se Ulema u značenju riječi:" ili ako ste se sastajali sa ženama" tako da su neki razumjeli da se to odnosi na općenito sastajanje (dodir) dok su drugi pak razumjeli sastajanje sa strašću, a treći opet da se to odnosi na polno općenje a to je bilo mišljenje Ibn Abbasa radijjallahu anhu. I istina je bila na stranih ovih treći!
Allah je u ajetu spomenuo dvije vrste čišćenja:
Sa vodom od male i velike nečistoće (džunuplika i abdesta).
Što se tiče male nečistoće ona je spomenuta i riječima Uzvišenog:

"O vjernici, kad hoćete molitvu da obavite, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite - a dio glava svojih potarite i noge svoje do iza članaka…"

A velika u riječima: "A ako ste džunubi, onda se okupajte."

Na osnovu svega navedenoga vidimo da ajet upućuje na čišćenje od velike ili male nužde, dok je u drugom dijelu ajeta Allah spomenuo niz stvari (stanja) koje se čiste uzevši Tejemum. Ovo razilaženje proizišlo je iz sveobuhvatnosti Allahovi riječi, tako da oni koji su razumjeli suprotno od općenja nisu pogodili cilj Allahovi riječi i sam smisao ajeta.

2. Po povratku Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem iz bitke na Ahzabu došao mu je Džibril alejhi selam te mu kazao: Mi nismo ostavili oružje pa izađi u pohod na Benu Kurejza. Naredio je Alalhov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem ashabima da krenu u pohod te im kazao:

حدثنا عبد الله بن محمد بن أسماء قال حدثنا جورية عن نافع عن ابن عمر قال : قال النبي صلى الله عليه و سلم لنا لما رجع من الأحزاب "لا يصلين أحد العصر إلا في بني قريظة."

"Neka niko od vas ne klanja Ikindiju osim u Benu Kurejza"
Pa su se Ashabi razišli u razumijevanju hadisa. Jedni su razumjeli da Poslanik sallallahu alejhi ve sellem želi da ih potakne na pohod i na pokret tako da ih ne prođe Ikindija a da je ne klanjaju u Benu Kurejza, te ih je Ikindija zatekla u toku putu te su klanjali u putu.
Dok su pak drugi shvatili da je poenta riječi Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem da ne klanjaju Ikindiju osim u Benu Kurejza, tako da su odgodili Ikindiju i klanjali je po prolasku namazskog vremena. Nema sumnje da je istina na strani onih koji su klanjali Ikindiju u njeno vrijeme jer na to upućuju jasni dokazi o obavljanju namaza u njegovo vrijeme. No sam kontekst hadisa je dvosmislen i treba razumjeti poentu i smisao hadisa kako bih se moglo da dođe do ispravna Propisa.

ČETVRTI RAZLOG

Da određeni hadis ili dokaz bude dostupan (prenesen) učenjaku no on bude DEROGIRAN a tom istom učenjaku nije poznato to. Dakle taj hadis je ispravan i njegov smisao i značenje je razumljivo al je dokinut (derogiran) drugim koji je prethodni stavio na stepen nevažećeg. Učenjak koji ovako postupi ima opravdanje sve dok ne dobije znanje i ubjeđenje da je taj hadis derogiran. Primjer ovoga rečenog je slučaj Ibn Mesuda radijjallahu anhu odnosno šta čovjek da uradi sa rukama kada ode na ruku' tokom namaza!? Na samom početku Islama bilo je propisano da čovjek tokom Ruku'a sastavi šake ruku te ih spusti među koljena, da bi nakon toga taj propis bio derogiran propisom stavljanja ruku na koljena kako mi to danas činimo.Buharijeva i druge vjerodostojne zbirke hadisa zabilježili su derogaciju prvoga propisa o Ruku'u, a Ibn Mesud radijjallahu anhu nije znao za to te je to činio konstantno sve dok jedne prilike nije Klanjao pored Ikrime i Evseda radijjallahu anhuma te su oni stavili ruke na koljena što im je to osporio Ibn Mesud radijjallahu anhu. Abdullah Ibn Mesud radijjallahu anhu je to činio iz neznanja a čovjek kada to čini iz neznanja biva mu to oprošteno i sve drugo što ne zna, kaže Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ ۖ وَٱعْفُ عَنَّا وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ ۚ أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿٢٨٦﴾ ﴾ البقرة: ٢٨٦

"Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što

nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda koji ne vjeruje!"

PETI RAZLOG

Da je osoba ubijeđenja da je određeni dokaz ili hadis u suprotnosti onome što je kod njega ispravno odnosno jače od Šerijatski tekstova ili Konsenzusa (Idžma) uleme. Ovo znači da je do njega došao određeni dokaz ili propis al ga on smatra oprečnim i ne prihvata ga,ovo se jako puno dešavalo kod uleme i imama četiri mezheba.

Mnogo puta čujemo da neko kaže bilježi se ili prenosi se Idžma (Konsenzus) uleme po određenom pitanju, no ukoliko pogledamo stvarnost to ne bude konsenzus. Od jako čudni stvari koje se pripisuju konsenzusu uleme jeste da neki kažu: Složila se ulema na ispravnosti svjedočenja nekoga čovjeka dok pak opet drugi kažu ulema je složna na ne primanju svjedočenja od njega, ovo je jako čudno. Primijetit ćemo da su neki ljudi sa nekim osobama bliski te se lahko slože sa njima po nekim pitanjima i stavovima. Ta bliska osoba je ubijeđena da nema drugog mišljenja po tom pitanju osim onoga koje je on saznao. Ovo sve upućuje da nije u njegovoj odluci bio presudan tekst hadisa ili neki drugi šerijatski dokaz. Te, tako on sada ima u svojoj podsvijesti tekst i konsenzus, a možda vidi kao presudnu stvar i izlaz iz svega toga da radi po Qijasu (Poređenju) te tako i postupi i on vidi da je to u skladu hadisa a baš često to biva prava suprotnost od toga.

Primjer ovoga jeste stav Ibn Abasa r.a. o Kamati uz višak. Prenosi se od Ubade Ibn Samita radijjallahu anhu a on od Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem da je rekao:

"Doista kamata biva u odgodi (kamata uz odgodu) a također i u višku (kamata uz višak)"

Konsenzus uleme je da se kamata dijeli na dvije vrste i to:

- KAMATA UZ VIŠAK
- KAMATA UZ ODGODU

Što se tiče Ibn Abbasa radijjallahu anhu on je smatrao da postoji samo jedan vidi kamate a to je kamata uz odgodu. Primjer ukoliko bi čovjek prodao kilogram Pšenice za dva kilograma Pšenice uz uslov da bude ta prodaja iz ruke u ruku,ovaj vidi trgovine po Ibn Abbasovom stavu bi bio dozvoljen, dakle nije to smatrao Kamatom. On bi smatrao to kamatom samo kada bih izostao Šart da bude iz ruke u ruku. No,ispravan stav je da se oboje smatra kamatom a dokaz je u riječima Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem:

حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا بَيْنِي وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ :"الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ سَوَاءً بِسَوَاءٍ مَنْ زَادَ أَوْ ازْدَادَ فَقَدْ أَرْبَى الْآخِذُ وَالْمُعْطِي فِيهِ سَوَاءٌ."

"Zlato za zlato, srebro za srebro, pšenica za pšenicu, ječam za ječam, hurme za hurme, sol za sol, isto za isto a ko poveća i traži da mu se poveća-počinio je kamatu. Onaj koji uzima i koji daje su isti u tome." (Musned Imama Ahmeda)

Na osnovu hadisa mi vidmo da je stav Ibn Abbasa oprečan i suprotan hadisu Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem koji govori direktno o drugom vidu kamate (Kamata uz višak), no u vremenu Ibn Abbasa radijjallahu anhu i Džahilijetu (doba prije Islama) bila je rasprostranjena Kamata(kamata uz odgodu) na to upućuju riječi Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَأۡكُلُواْ ٱلرِّبَوٰٓاْ أَضۡعَٰفٗا مُّضَٰعَفَةٗۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ١٣٠ ﴾ آل عمران: ١٣٠

"O vjernici ne jedite kamatu dvostruku, mnogostruku, i Allaha se bojte, jer ćete tako postići šta želite."

ŠESTI RAZLOG

Da učenjak uzme za dokaz hadis DAIF (slab) te time dokazuje i daje fetve, ovo je jako mnogo prisutno u našem vremenu. Naočit primjer ovoga jeste dozvola nekih učenjaka Salatu Et-Tesbih (Slatu Tesbih je namaz u kome se klanja dva rekata na kojima se uči Fatiha te se donese 15 tesbiha, a također to se čini do samoga završetka namaza) koji ne klanjam i smatram ga novotarijom. Dok druga grupa učenjaka smatra da je Salatu Et-Tesbih Bid'a (novotarija) koja je prenešena putem hadisa a svi su na stepenu DAIFA (dakle slabi i ne mogu se koristiti kao dokaz u vjeri). Imam Ahmed rahimehullahu je rekao:

"Ova praksa (salatu tesbih) nije prenesena od Poslanika sallallahu alejhi ve sellem".

Rekao je Šejhu-l-Islam Ibn Tejmije rahimehullahu :

"Svi hadisi koji govore na ovu temu(salatu tesbih) su laž na Poslanika sallallahu alejhi ve sellem".

Naša stvarnost i praksa nam upućuje na udaljavanje od spomenutog dijela i sa strane razuma, jer mnogi ljudi danas nisu u stanju da obavljaju i da čuvaju (bdiju) farz namaze pa šta tek reći koja je poteškoća da se još klanja namaz koji nema osnovu u Šerijatu. Svi ibadeti koji su ispravnim putem došli do nas i koji imaju osnovu u Šerijatu su korisni za srce i dušu i neophodno je da bude srce biva zdravo od ibadeta kojeg činimo pa time taj ibadet biva propisan za sva vremena i prostore. Ukoliko se desi da je to suprotno rečenom onda taj ibadet ima negativnu posljedicu i odraz na klanjača bilo da se to radi o potečkoći dunjalučkoj ili ahiretskoj kazni ukoliko biva

novotarija. Istina na sve gore rečeno jeste da je ovaj namaz novotarija de smatram da je to laz na Poslanika sallallahu alejhi ve sellem koji je čist i iznad ovoga.

Ovo su neki od uzorka koji dovode do razilaženja među učenjacima i ulemom ovoga ummeta a koje sam želio da vama dostavim, mada u stvarnosti ovi uzroci i razlozi su mnogobrojni – more bez dna!

Nakon svega rečenoga šta je naš stav spram RAZILAŽENJA UČENJAKA I ULEME?

Kao što sam rekao na početku ovoga dijela da su ljudi posredstvom "masmedija" medija informiranja razišli sa ulemom ili tačnije da kažem razišli se urednici i pisci ovih sredstava a time ubacili sumnju i nerijetko fitnu mežu muslimanima (putem preferiranja određeni stavova ili pak pitajući se koga treba slijediti).

Kada kažem naš stav spram razilaženja učenjaka mislim i ciljam na učenjake i ulemu koja je poznata po znanju i vjeri,a ne one koji misle da su učenjaci i da imaju znanje jer mi takve ne smatramo i ne držimo ih na stepenu uleme. Mi govorimo i ciljamo na učenjake koji su poznati po pridržavanju Kur'ana i Sunneta Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem kao i ispravni prethodnika (Selefu Es-Salih), te naš stav spram njih je:

1. Kako su mogili da se raziđu islamski učenjaci i imami u onome u čemu je Kur'an i Sunnet bio presudnan i jasna propisom?

Ovaj odgovor smo već spomenuli tokom ovoga dijela na više mijesta,a također ovaj odgovor je poznat i većim masama od učenika Šerijatskog znanja.

2. Šta je naš stav spram ljudi koji slijede učenjake ili imame mezheba? Ko da se slijedi od te uleme? Da li da čovjek slijedi imame mezheba (slijepo slijeđenje) pa i ako bude istina na drugoj strani, da li da je prihvati ili da ostane čvrsto na stavu imama mezheba?

   Odogovr na ovo pitanje jeste da svaki čovjek koji je spoznao ISTINU (ona došla do njega na bilo koji način) da slijedi je, te da ostavi govor uleme ili imama koji je oprečan Radžih (preferirajućem) mišljenju . Svako onaj ko smatra da je preče da se slijedi neko od imama ili učenjaka u dokazima koji su suprotni jasnim dokazima iz Kur'ana i Sunneta,ta on je uzeo nekoga drugog mimo Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem za poslanika te mu tim postupkom posvjedočio poslanstvo. Nemoguće je da kod istinskog vjernika bude neko preči ili nečiji govor bude na većem stepenu od govora Poslanika sallallahu alejhi ve sellem.

   I nakon svega rečenoga ostaje jedna stvar da se pojasni a to je stav prema onima učenjacima koji su na stepenu IDŽTIHADA (mogu da sami izvlače šerijatske propise iz Kur'ana i Sunneta) ?

   Ovo pitanje je jako teško i u njemu se krije veliki problem! Kako da prepoznamo ko je od onih koji su na stepenu Idžtihada kada danas imamo pojavu da svaki od njih kaže ja sam na tome stepenu i ja sam od toga posla,sve

navedeno je jako loše i ima lošu manifestaciju na muslimane općenito jer naša svakodnevnica nam to jasno pokazuje.

Ova stvar biva dobrom ukoliko je kod određenog učenjaka njegov vođa Kur'an i Sunnet, al da odmah naglasimo ovo je mač sa dvije oštrice. Kada bi otvorili vrata za svakoga onog ko zna da priča s dokazom, pa i ako ne zna krajnji cilj i smisao toga dokaza-kažemo ti si Mudžtehid imaš pravo da kažeš šta misliš, mi smo samim time pomogli širenje Fesada (nereda) u šerijatu, u moralu i cijelom društvu, a na osnovu ovoga vidimo da se ljudi dijele u tri skupine:

A) Učenjak Allah ga opskrbio znanjem i razumijevanjem vjere

B) Učenik (Talibu-l-Ilm) ima znanje no nije na stepenu prethodnog,na stepenu Mudžtehida

C) Neuk čovjek koji ne poznaje ništa od vjere ili sasvim malo

Učenjak Allah ga opskrbio znanjem i razumijevanjem vjere

Učenjak ili čovjek iz ove skupine ima pravo da Idžtihad (donosi dokaze iz šerijata na osnovu Kur'ana i Sunneta ili pak daje Fetve) te obaveza na ovakvom jeste da kaže šta je haqq (istina) po određenim pitanjima vraćajući se na dokaze i razum vjere kojim ga je Allah počastio ne gledajući šta će drugi da kažu o njemu i ne bojeći se osude od drugi jer njemu je to naređeno po slovu Kur'ana:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسْتَنۢبِطُونَهُۥ مِنْهُمْ ۗ وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ لَٱتَّبَعْتُمُ ٱلشَّيْطَٰنَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾ ﴾ النساء: ٨٣

"A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele da saznaju. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove, i vi biste, osim malo vas, sigurno šejtana slijedili."

Sve ovo spomenuto gore važi i isključivo se odnosi na ljude ili učenjake koji su na stepenu Idžtihada, koji imaju znanja i znaju na šta upućuje određeni Kur'anski ili Sunnetski dokaz ili sami tekst ajeta ili hadisa.

Učenik (Talibu-l-Ilm) ima znanje no nije na stepenu prethodnog, na stepenu Mudžtehida

Druga kategorija jeste oni koje je Allah opskrbio znanjem no nisu na stepenu Mudžtehida, te učenjak iz ove kategorije može i ima pravo da uzme za neki dokaz ono što vidi da je ispravno i da to kod njega bude kao preferirajućem mišljenju od dokaza što je on sam istražio ili što mu je preneseno. Obaveza na ovakvom jeste da bude oprezan, te da se ne ustručava da pita one koji su učeni od njega a sve iz razloga kako ne bih sam upao u stvari koje su sporne ili prešao granicu koja razdvaja njega od stepena Mudžtehida (kao da recimo on gleda da je neki dokaz općeniti no, on u stvarnosti biva specifičnim ili obrnuto, ili nešto što je derogirano od Kur'ana ili Sunneta a on iz neznanja zasnuje neke dokaze ili da fetvu na osnovu toga).

Neuk čovjek koji ne poznaje ništa od vjere ili sasvim malo

Treća kategorija jesu oni koji nemaju znanja i OBAVEZA na ovima jeste da pitaju učene radeći po riječima Allaha Uzvišenoga:

قَالَ تَعَالَى: ﴿فَسْئَلُوٓاْ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾﴾ الأنبياء: ٧

" I pitajte učene ukoliko vi ne znate."

I kao što rekosmo obaveza na ovima jeste da pitaju,no postavlja se pitanje koga da pitaju?

U zemlji se nalazi mnoštvo onih za koje kažu ON JE UČENJAK ili pak svaki od njih kaže za sebe da je UČENJAK – pa ko da se pita?

Da obaveza je da se pita osoba koja je najbliža ISTINI i koja je poznata po čvrstom držanju Kur'ana i Sunneta te vraćanju na njih u svim pitanjima ili situacijama, te ovakvog može da se pita za Fetvu no često imamo u stvarnosti da preferirajući učenjak je jak u određenim granama šerijata no, to ne mora da znači da je u drugoj oblasti isto tako učen i da je bliži istini.

Po ovom pitanju razišla se ulema:

- Neki smatraju da je obaveza na neukom čovjeku da pita onoga koga smatra povjerljivim u znanju i vjeri od uleme i učenih ljudi njegova mjesta ili zemlje
- Drugi pak smatraju da nije obaveza uvijek da se pita onaj koje najučeni ili poznat kao veliki učenjak jer se nerijetko

desi da taj poznati učenjak nije najučeni u svim domenima i svim oblastima nego to biva preče da se pita čovjek koji je specijalizirao tu oblast (recimo da se čovjeka koji je završio fikh, Fekih pitaj fikhska pitanja ili pak Mufesira pitaju pitanja iz domena Tefisra Kur'ana). Za sve rečeno imamo dokaze jasne u praksi ashaba Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem kada su pitali određene ashabe koji su bili mladi po godinama i pored grupe ashaba učenih kao što je to bio Alija ili Omer radijjallahu anhuma.

Ono što lično smatram ispravnim po ovom pitanju jeste da se pita onaj učenjak koji se smatra i vidi u stvarnosti kao čovjek od povjerenja u vjeri i kojeg je Allah obdario razumom vjere a koji je među narodom poznat kao "Veliki Učenjak", no ne gledam na to kao obavezno!

Koliko se samo puta desilo da čovjek koji je poznat među narodom pogriješi u određenoj fetvi, dok pak drugi koji nije na tom stepenu i u specifičnim pitanjima bude bliži istini.

I na kraju savjetujem sebe prvo pa onda sve muslimane a posebno Talebu-l-Ilm (tragače ili učenike šerijatskoga znanja) da ukoliko bude upitan za određenu Fetvu (pitanje) da ne budu brzopleti u tome te da se prvo vrate na dokaze (Kur'an i Sunnet) ili da pogledaju šta su o tome rekli naši ispravni prethodnici te nakon toga da daju odgovor a sve rečeno iz opreza da ne kažu nešto o Allahovoj vjeri što nije od nje!

Čovjek koji dajete Fetve (Muftija) jeste ustvari veza između ljudi i Allaha,jer on prenosi Allahovu vjeru ljudima kao što kaže Allahov Poslanik Sallallahu alejhi ve sellem:

حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ سَمِعْتُ عَاصِمَ بْنَ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ دَاوُدَ بْنِ جَمِيلٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِى الدَّرْدَاءِ فِى مَسْجِدِ دِمَشْقَ فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ إِنِّى جِئْتُكَ مِنْ مَدِينَةِ الرَّسُولِ –صلى الله عليه وسلم– لِحَدِيثٍ بَلَغَنِى أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– مَا جِئْتُ لِحَاجَةٍ. قَالَ فَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– يَقُولُ : « إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ ».

"Doista su učenjaci nasljednici poslanika,oni nisu ostavili iza sebe dinare niti dirheme,nego su ostavili znanje pa ko ga uzme,uzeo je veliko dobro".

Obavijestio nas je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem da su tri vrste KADIJA (sudaca) jedan od njih je u Džennetu a to je onaj koji bude naučio istinu i po njoj sudi.

Od stvari koje su jako bitne u situaciji u kojoj se nađe čovjek kao što su dunjalučki problemi ili jako bitne stvari jeste da se čovjek veže jako za Allaha i da traži od Allaha da ga podući i da mu olakša te stvari koje su obično skrivene i nepoznata za opće i velike mase ljudi.

Kazali su mi neki od moji Šejhova da je obaveza na učenjaku prije nego što da odgovor na neko pitanje ili problem da se obrati Allahu dovom i da čini mnogo Istigfar (traženje oprosta) a to na osnovu Allahovi riječi:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِتَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُۚ وَلَا تَكُن لِّلۡخَآئِنِينَ خَصِيمٗا ﴿١٠٥﴾ وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿١٠٦﴾ ﴾ النساء: ١٠٥ – ١٠٦

"Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da ljudima sudiš onako kako ti Allah objavljuje. I ne budi branilac varalicama, i zamoli oprost od Allaha, - Allah, uistinu, prašta i samilostan je."

Jer mnoštvo istigfara (traženja oprosta) biva razlogom brisanja grijeha koji su razlog zaboravljanja znanja kao što kaže Allah uzvišeni:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ فَبِمَا نَقۡضِهِم مِّيثَٰقَهُمۡ لَعَنَّٰهُمۡ وَجَعَلۡنَا قُلُوبَهُمۡ قَٰسِيَةٗۖ يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦۚ ﴿١٣﴾ ﴾ المائدة: ١٣

"Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su opominjani izostavili."

وروي عن الشافعي رحمه الله أنه قال:

"شكوت إلى وكيع سوء حفظي ... ... فأرشدني إلى ترك المعاصي

وقال اعلم بأن العلم نور ... ... ونور الله لا يؤتاه عاصي"

Prenosi se od imama Šafije daje kazao:

Požalio sam se Vekiu na loše pamćenje

Pa me je uputio na klonjenje od grijeha.

I rekao mi: Znaj daje znanje Allahovo svijetlo

A Allahovo svijetlo ne biva dato grešniku.

Allaha molimo da nas sve uputi i olakša nam naše ibadete i sve druge obrede a On je svemu KADAR. Neka je Sallavat i Selam na najbolje i najčistije biće Muhammeda Ibn Abdullaha sallallahu alejhi ve sellem.